

Nr 566.

Av herr **Ossbahr**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 184, med förslag till lag om kommunalstyrelse i Stockholm.

Enligt § 31 i nu gällande kommunalförordning för Stockholm skola samtliga stadsfullmäktigebeslut, som icke erfordra Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse, underställas överståthållarämbetet, dock med några undantag, bland vilka det viktigaste utgöres av anslagsbeslut, så framt de ej avse påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år. Underställningsskyldigheten avser emellertid icke blott beslutens laglighet utan jämväl deras lämplighet, även om överståthållarämbetets prövning sedvanemässigt kommit att begränsas till en laglighetskontroll.

Enligt propositionen nr 184 skall ämbetets allmänna befogenhet att pröva de kommunala besluten upphöra, ehuru väl dess stadfästelse erfordras för vissa särskilt angivna beslut. Denna begränsning av överståthållarämbetets prövningsrätt har emellertid, i överensstämmelse med vad som gäller i fråga om magistraten i övriga städer, kompletterats med skyldighet för ämbetet att löpande kontrollera lagligheten av stadsfullmäktiges beslut och i förekommande fall förbjuda verkställigheten därav.

Fråga är dock om verklig anledning finnes till ett upphävande av den allmänna underställningsskyldigheten eller om icke tvärtom skäl kunna tala för ett bibehållande av berörda kontrollmöjlighet. Den omständigheten allena, att ett kontrollorgan icke ingriper, behöver ingalunda innebära att dess kontroll saknar betydelse, ty det uteblivna ingripandet kan bero bland annat på såväl det kontrollerade organets återhållsamhet i dess medvetande därom, att kontroll utövas, som att kontrollmyndigheten icke alltid ingripit, när så ske bort. Stockholms förvaltning är dock av en sådan betydelse för riket, att staden, så långt ifrån att kunna göra anspråk på större självständighet i förhållande till statsmakten än övriga kommuner, i stället bör finna sig i åtskilliga av rikshänsyn påkallade begränsningar i sin rörelsefrihet. Stockholm är rikets huvudstad, där regering och riksdag, den centrala förvaltningen och de förnämsta domstolarna samt rikets dyrbaraste egendom

befinna sig, och den livsviktiga betydelsen för hela riket av exempelvis ordningens upprätthållande därstädes ligger i öppen dag.

Eftersom kommunerna erhålla sin makt från staten och blott utgöra en territoriell del av riket, är det i sin ordning, att staten, då den tillägger de kommunala myndigheterna vissa maktbefogenheter, tillika tillser, att dessa maktbefogenheter icke av nämnda myndigheter brukas till förfång för andra allmänna eller enskilda intressen. Om således den principen måste vara riktig, att statsmakten bör äga en kontroll över kommunerna, gäller detta i särskilt hög grad beträffande en kommun som samtidigt är huvudstad i riket. För de inskränkningar i den kommunala självstyrelsen, som Stockholm sålunda bör vidkännas, är staden rikligt kompenserad genom alla de förmåner av ekonomisk och kulturell art, som statsförvaltningens koncentration till Stockholm medför. En reform bör icke genomföras, därest den icke är förestavad av ett sakligt behov, men i detta fall icke blott saknas ett dylikt, utan i stället kan ett motsatt krav göras gällande. Det i propositionen förordade sloandet av den allmänna underställningsplikten bottnar i själva verket icke heller uti en sakligt motiverad realitet utan härleder sig ytterst från en viss egendomlig uppfattning inom Stockholms stadsfullmäktige av överståthållaren såsom i verkligheten icke Kungl. Maj:ts befallningshavande utan en kommunal förvaltningschef samt en önskan att slopa alla stadganden, som kunna sägas innebära ett »uttryck för en princip om överståthållarämbetets överhöghet över kommunen».

Stockholms stadsfullmäktige hava i sitt yttrande över den sakkunniges betänkande förordat en sådan avfattning av § 28, att ordförandena måtte kunna tillerkännas gottgörelse för sina med uppdraget förenade representativa uppgifter, men departementschefen vänder sig emot detta förslag, varigenom staden skulle erhålla rätt att lämna ordföranden och jämte honom även de båda vice ordförandena ersättning även för den tidsspillan, som dessa representativa uppgifter kunna förorsaka. En sådan metod för ersättningens beräkning skulle, enligt departementschefens uppfattning, innefatta ett alltför starkt personligt moment och stå i strid med nu gällande principer för bestämmande av arvode till kommunala förtroendemän. Departementschefen vill emellertid å andra sidan icke heller tillstyrka den sakkunniges förslag, att stadsfullmäktiges ordförande och vice ordförande skola äga upphära ersättning för sina »representationsutgifter», när detta uttryck skulle vara för snävt på den grund, att ordförandeuppdraget kan förorsaka innehavaren åtskilliga kostnader, vilka icke rätt väl kunna betecknas såsom »utgifter». Det må vara riktigt, att den i Stockholm

förekommande praxis, att ordföranden erhåller ersättning »för diverse utgifter i och för ordförandeskapet», legaliseras genom rätt för staden att utgiva ersättning för representationsutgifter, men att i vidare mån för Stockholms vidkommande avvika från den allmänna principen, att ordförandeuppdraget skall vara oavlönat, kan icke vara påkallat. Ändrar man uttrycket »utgift» till »uppgift» upphör därmed all verklig gränsdragning, och man har i realiteten givit stadsfullmäktige möjlighet att ganska godtyckligt betala sitt presidium arvode. Den omständigheten att Stadsfullmäktiges ordförande för närvarande fullgör en mängd onödiga och självåtagna »representationsförpliktelser» bör icke föranleda statsmakterna att stifta en lag, som möjliggör ett kringgående av den av departementschefen själv understrukna och ovan återgivna principen. De representativa plikterna i huvudstaden tillkomma i första hand överståhållaren, och utan någon som helst olägenhet kunna ganska väsentliga inskränkningar vidtagas i detta hänseende för ordförandenas vidkommande, varför redan av denna orsak verklig anledning saknas till ett farligt avsteg från en riktig princip.

Den sakkunnige har icke låtit paragraferingen vara löpande utan verkställt ny sådan under varje kapitel. Såsom skäl härför har han anfört, dels att eventuella ändringar lättare kunna företagas utan genomgående rubbning av paragrafernas nummer, dels att konstitutionsutskottets invändning mot denna princip år 1930 icke kunde äga någon som helst giltighet beträffande Stockholm, och han erinrar jämväl därom, att en för stadskommun så betydelsefull lag som lagen om fastighetsbildning i stad är fördelad i kapitel med fristående paragrafering. Departementschefen har emellertid i propositionen frångått den sakkunniges förslag i detta hänseende och i stället förordat löpande paragrafnumrering. Såsom stöd härför har allenast anförts uniformitetshänsyn och hänvisats till 1930 års kommunallagar, men då detta skäl knappast kan uppväga den av den sakkunnige understrukna fördelen med ny paragrafering under varje kapitel, torde sådan ändring lämpligen böra ske i lagförslaget, att paragraferingen sker i överensstämmelse med den sakkunniges betänkande.

På grund av det ovan anförda får jag sålunda vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av det i Kungl. Maj:ts proposition N:o 184 framlagda förslaget till lag om kommunalstyrelse i Stockholm,

att den i nu gällande Kungl. förordningen den 23 maj 1862 angående kommunalstyrelse i Stockholm stadgade allmänna underställningsplikten bibehålles,

Motioner i Andra kammaren, Nr 566.

att § 28 mom. 1 i nämnda förslag erhåller den av den sakkunnige föreslagna lydelsen, samt

att ny paragrafering verkställs under varje kapitel på sätt som av den sakkunnige föreslagits.

Stockholm den 2 april 1935.

Carl Patric Ossbahr.
